

Titel: Journalen NB3

Citation: "Journalen NB3", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K20*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Jette Knudsen; Johnny Kondrup; Alastair McKinnon, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2003 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-nb3-txr-shoot-k3.pdf> (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K20

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

3. Indhold

Journalen NB3 indeholder 77 optegnelser, hvis indhold i det følgende kort skal beskrives.

En række optegnelser i journalen grupperer sig indholdsmæssigt omkring emner af teologisk art. I NB3:2 skriver SK således indledningsvis om Moses' tvivl, og i NB3:4 skriver han om klosterets betydning for protestantismen og det kristelige. I NB3:14 gælder det menneskets lydighed mod Gud, som i NB3:15 følges op af en længere betragtning over samtidens forvirring, hvad angår forholdet mellem Gud og mennesker. SK skriver:

(...) Forvirringen ligger i Grunden deri: at man har borttaget Qvalitetens svælgende Dyb fra Forskjellen mell. Gud og Msk. Deraf i Dogmatiken (fra Logik og Metaphysik) en Gudsbespottelsens Dybsind som Hedenskabet ikke kjendte (thi det vidste hvad Gudsbespottelse er, men just dette er glemt i vor Tid i det Theocentriske) og i Ethiken hiin frække Sorgløshed, ell. rettere, at der slet ingen Ethik er. Forvirringen er skeet paa mange Maader og er i mange Mønstre, men hovedsageligen dog saaledes. Som Mængden imponerer Konger, som Publikum imponerer Conferentsraader og Forfattere: saaledes vil tilsidst Generationen imponere Gud, nødsage ham til at give Kjøb, blive sig selv vigtig ligeoverfor ham, frækt trodse paa at være Mange o:s:v: Det er saaledes ikke egl. Tvivl i vor Tid og i den moderne Tid, men det er Opsætssighed. Forgjeves vil man bringe det Religieuse frem, man kan ikke komme til [at] anbringe dets Maskinerie, thi Jordbunden er Mose ell. Hængesæk.

Af andre emner kan nævnes beslægtede refleksioner over kristendommens opvækkelse i Danmark (NB3:20), en skarp bemærkning »Om det moderne Prædike-Foredrags Hyklerie« (NB3:45) og betragtninger over kristendommens forudsætning, sorg over synden og syndernes forladelse (NB3:69).

Til de teologiske og tidskritiske optegnelser knytter SK en række kommentarer om sit forhold til biskop J.P. Mynster og dennes syn på kristendommen. SK havde kendt Mynsters prædikener siden sin barndom,^{*} og det var Mynster, der 20. april 1828 konfirmerede SK.^{*} Journalen NB3 vidner da også om SKs beundring af Mynster: »Ære være Biskop M. Der er dog Ingen jeg har beundret, ingen Levende uden Biskop M.«, som han skriver i NB3:16. Men med årene havde SKs kristendomssyn udviklet sig i en anden retning end Mynsters, hvilket bl.a. kommer til udtryk i NB3:52, hvor forskellen ridses således op:

Det er dog egl. ogsaa en feil Categorie m: H: t: Antagelsen af Xstd, naar Mynster (christelig forstaaet lidt for sundt i Retning af det naturlige Msk.⁵ Sundhed) siger om dem, som Christendommen gjør sørgmodige og ulykkelige: jeg veed dog ikke hvorfor jeg skulde antage den Lære, naar jeg ikke har Gavn af den. Thi Categoriien er man *skal* antage Xstd, enten den nu strax gjør En glad ell. sørgmodig. Det Mynsterske kunde let føre til Analogier med Jobs Hustrues Raisonement: vil Du endnu holde fast.

Men Mynster svinger overhovedet altid meget for tidlig af fra det Religieuse til Forretningslivet og Gjerningernes Travlhed. Man mærker saa tydeligt paa Mynster, at der kun er Søndag een Dag om Ugen – de andre Dage leves dog tildeels i andre Kategorier. Just derfor er han stundom saa stærkt greben om Søndagen, men han opdager slet ikke det Religieuses inderlige Vanskeligheder til daglig Brug.

SK overvejede at udtrykke sin agtelse for Mynster ved at tilegne ham »Taler ved Altergangen om Fredagen«, der udgør fjerde afdeling af *Christelige Taler* (1848), og på den måde samtidig mindes sin far, der døde i aug. 1838, og som hele livet igennem var en stor beundrer af Mynsters prædikener. Men SK opgiver sit forehavende med den begrundelse, at han og Mynster trods alt ser for forskelligt på tingene. »Fredags-Talerne kan dog ikke dediceres til Mynster. Jeg vilde det saa gjerne, mindende min Fader«, som SK skriver i NB3:36 og fortsætter: »Men det lader sig ikke gjøre. Min Gang gjennem Livet er for tvivlsom m: H: t: om jeg skal nyde Ære og Anseelse ell. forhaanes og forfølges til at jeg kan dedicere nogen Levende mit Arbeide; og dernæst er der dog alt for betydelige Differentser mellem os. En saadan Dedication kunde baade paa den ene og paa den anden Maade vikle min Sag forkeert ind i Endelighedens Forhold.«

Journalen indeholder også en række optegnelser, der kredser om striden med det satiriske blad *Corsaren*. Heri var SK bl.a. blevet latterliggjort i en række karikaturtegninger af Peter Klæstrup i 1846,^{*} og striden udløste i SKs journalspalter en sand storm af harmfulde udfald mod *Corsaren* og den danske presse i almindelighed. Udfaldene forekommer hyppigst i journalerne NB og NB2, der er skrevet i perioden marts 1846 til nov. 1847,^{*} og NB3 bærer stadig præg af det bitre opgør. I NB3:9 skriver SK således lidt om, hvilke følger det kan få for et menneske at blive hængt ud i »Pøbelagtighedens Blade«:

Det er ganske rigtigt, at hvad Pøbelagtighedens Blade sige er Ingenting, og er at ansee for Ingenting. Men hvad derover glemmes er noget ganske Andet. Dersom [det] nemlig lykkes Bladet ved idelig og idelig at smøre om det samme Msk og ved Udbredelsen af Bladet at faae ham saaledes udpeget, at Pøbelen kan tage Kjende paa ham: saa er igjen summa summarum af al anden Mishandling og

Forurettelse Intet mod dette.

SKs forhold til sin tidligere forlovede Regine Olsen afsætter også et spor i journalen. I NB3:43 ser han tilbage på forlovelseshistorien med følgende ord: »Jeg kan med et besynderligt Frimurerie gjøre disse Ord af Digteren til Motto om en Deel af mit Livs Lidelse Infandum me jubes *Regina* renovare dolorem.«* Med Regines vielse til Frederik Johan Schlegel i Vor Frelzers Kirke 3. nov. 1847 øjner SK imidlertid en ny åbning og mulighed for frigørelse af det skæbnesvangre forhold og kan derfor i den efterfølgende optegnelse – NB3:44 – notere: »Den Pige har gjort mig Bryderie nok. Nu er hun da – ikke død – men lykkelig og vel gift.«

Herudover indeholder journalen optegnelser om bl.a. Henrik Hertz (NB3:37), P. L. Møller (NB3:41), om SKs arbejde med *Bogen om Adler* (NB3:38 og 40), ligesom enkelte citater indføres fra læsning af Ludvig Blosius (NB3:35 og 47) og Augustin (NB3:56).

Fire optegnelser fra journalen indeholder passager, ideer eller refleksioner, som SK senere tager op til videre bearbejdning i *Christelige Taler* (1848),* *Tvende ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger* (1849),* *Indøvelse i Christendom* (1850)* og endelig i den anden af »Tvende Noter Betræffende min Forfatter-Virksomhed«, * der indgår som bilag til *Synspunktet for min Forfatter-Virksomhed*, udgivet i 1859 af P. C. Kierkegaard.